

Testovanie 9 2019
Slovenský jazyk a literatúra
Výsledky a analýza priemernej úspešnosti žiakov
základných škôl v jednotlivých testových úlohách

Test zo slovenského jazyka a literatúry riešilo 38 058 žiakov s celkovou úspešnosťou 62,3 %. Z celkového počtu testovaných žiakov bolo 34 999 žiakov zo základných škôl, ktorí riešili test s výslednou úspešnosťou 61,1 %.

Test zo slovenského jazyka a literatúry overoval vedomosti a schopnosti žiakov na výstupe z nižšieho sekundárneho vzdelávania (s nadväznosťou na primárne vzdelávanie). Overovanie základných vedomostí a zručností z jednotlivých tematických celkov vyplýva z požiadaviek na jazykové, štylistické a literárne vedomosti, schopnosti a zručnosti, taktiež z požiadaviek na čitateľské a interpretačné schopnosti a zručnosti žiakov, ktoré vychádzajú aj z požiadaviek ŠVP pre nižšie sekundárne vzdelávanie. Test meral **úroveň vedomostí, schopností a zručností** z oblasti slovenského jazyka a literatúry a čítania s porozumením.

Čítanie s porozumením je kompetencia, ktorá je podmienkou úspešného napredovania žiakov nielen v školskej praxi, ale aj pre kvalitný život a pre realizáciu svojej budúcnosti. Predpokladá osvojenie si textu, pochopenie prečítaného, analýzu textu a ďalšiu prácu so získanými informáciami. Podnecuje vytváranie nových myšlienkových celkov, hypotéz a schopnosť rozpoznávať zavádzajúce a nepresné informácie.

Testovanie 9 2019 Slovenský jazyk a literatúra	
Zložka predmetu	Priemerná úspešnosť žiakov ZŠ v %
Jazyk	46,8
Literatúra	74,4
Čítanie s porozumením	63,2

Úlohy v teste zo slovenského jazyka a literatúry overujú aj vyššie poznávacie dispozície žiakov. Test zo slovenského jazyka a literatúry je zostavený tak, aby overoval hĺbku vedomostí, schopností a zručností žiakov aplikovania nadobudnutých poznatkov v praxi, schopnosť prepájania rôznych vedomostí a ich pretavenia do logickej zmysluplnej jednotky, taktiež schopnosť objavenia a uplatnenia správnej stratégie riešenia. Faktické vedomosti predstavujú horizont vedomostí, ktoré si žiak osvojuje prirodzeným edukačným procesom.

Faktické poznatky sú základným prvkom poznania a žiaci by ich mali ovládať pre úspešné napredovanie v štúdiu. **Konceptuálne poznatky** si vyžadujú prepájanie istých znalostí a predpokladajú ich zlúčenie do zmysluplného celku. Takéto poznatky si obvykle vyžadujú vlastnú interpretáciu, aby žiaci dospeli k správnej odpovedi. Predpokladajú úspešné zvládnutie toho, ako jednotlivé pojmy a procesy spolu súvisia, pochopenie vzťahov medzi nimi a tým vytváranie nových kontextov.

Pri analýze jednotlivých úloh testovaného predmetu vychádzame z papierovej formy testu 2331. Test je tzv. NR test – rozlišovací, porovnávaci, test relatívneho výkonu – teda analýza sa týka vždy konkrétnej úlohy a v nej nameraných vedomostí, zručností a schopností.

Ukážka 1

Ukážka 1

Prvý apríl sa spája so žartovaním

Korene Dňa bláznov alebo vtipkárov siahajú podľa niektorých zdrojov do starej Indie, kde sa konali slávnosti Huli v čase od 30. marca do 1. apríla.

Počas veľkolepých karnevalov s maskami mali ich nositelia plniť nezmyselné rozkazy, napríklad obrátiť tok rieky. Kto nedokázal vtipne reagovať, stal sa bláznom osláv. Podobná slávnosť bláznov (festum stultorum, inak nazývaná aj Deň roztopaše a smiechu) sa konala aj v starovekom Ríme.

Prvoaprílové žartovanie nabralo druhý dych v 16. storočí. V mnohých krajinách sa nový rok začínal práve 1. apríla, no francúzsky kráľ Karol IX. to zmenil, keď od roku 1564 ustanovil začiatok roka na 1. januára.

Ľudia si zvyčajne na začiatku nového roka posielali dary. V tom čase mali v prevažnej miere podobu potravín. Zmenou termínu Nového roka sa tradícia obdarúvania neskončila, iba dary na 1. apríla sa postupne menili na symbolické, skôr žartovné – príjemcu mali rozveseliť.

Keďže v apríli sa začínal rybolov, ľudia si často posielali ryby upečené z múky. Vystrihnuté ryby z papiera pripínali náhodným chodcom na kabát.

Postupne sa prvoaprílové žartovanie rozšírilo do všetkých krajín. Od Angličanov prevzali tradíciu Američania.

Na Slovensku sa prvoaprílové vtipkovanie rozmohlo v 20. storočí.

Každý vie, že na 1. apríla môže kdekoho prekabátiť či „vystreliť“ si z niekoho. A tiež vie, že žart z niekoho iného si môže v ten deň urobiť beztrestne. Napríklad neraz sa učitelia stávajú obeťami vynachádzavosti žiakov, prípadne médiá vypustia s plnou vážnosťou „kačicu“.

Z didaktických dôvodov bol text upravený.

Ukážka 1 bol súvislý text populárno-náučného charakteru. Na ukážku 1 sa vzťahovali úlohy č. 01 až 07.

Zadanie a analýza úlohy č. 01

01. V ukážke sa tvrdí, že na Slovensku prvého apríla

- ☐ A si každý môže robiť celý deň, čo chce.
- ☐ B sú správy zverejnené v médiách nepravdivé a vymyslené.
- ☐ C sú učitelia pripravení na kruté žarty žiakov.
- ☒ D je vtipkovanie v tento deň známe všetkým v našej krajine.

Úlohu číslo 01 testujúcu čítanie s porozumením sme zaradili do kognitívnej úrovne porozumenia súvislostiam uvedených v ukážke s využitím konceptuálnych poznatkov a zisťovala úroveň schopnosti žiakov vyvodenia súvislostí medzi informáciami z kontextu ukážky. Pre vyriešenie tejto úlohy sa žiaci zameriavali na správnosť tvrdenia z ukážky, ktoré sa týkalo informácií explicitne uvedených v ukážke.

Správnu odpoveď na úlohu číslo 01 uviedlo 75,1 % žiakov základnej školy, úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov čítať s porozumením v tejto úlohe je na veľmi dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 02

02. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky?

- ☐ A Slávnosti bláznov sa konali najskôr v Ríme.
- ☒ B Prvýkrát bol za začiatok roka určený 1. január od roku 1564.
- ☐ C Slávnosť Huli bola Dňom karnevalu a smiechu.
- ☐ D Tradícia prvoaprílového žartovania bola zrušená Karolom IX.

Úloha číslo 02 overovala čítanie s porozumením. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne porozumenia informáciám vyvedených z textu ukážky s využitím konceptuálnych poznatkov. Cieľom úlohy bolo zistiť schopnosť žiakov triediť informácie a rozoznať správnosť tvrdenia. Pre správne vyriešenie tejto úlohy žiaci vyvodzovali tvrdenie uvedené v ukážke.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 62,6 %, úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov čítať s porozumením v danej úlohe je na dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 03

03. V ktorej možnosti sa nachádzajú len obrazné pomenovania z ukážky?

- ☐ A nabrať druhý dych, stávajú sa obeťami žiakov
- ☐ B vystreliť si z niekoho, tradícia obdarúvania sa neskončila
- ☒ C médiá vypustia kačicu, korene siahajú do Indie
- ☐ D dary sa menia na symbolické, kdekoho môže prekabátiť

Úloha číslo 03 patrí do literárnej zložky predmetu. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne aplikovania vedomostí o literárnych pojmoch s využitím konceptuálnych poznatkov. Cieľom úlohy bolo overiť zručnosť žiakov rozoznať a určiť obrazné pomenovania. Pre správne vyriešenie úlohy žiaci aplikovali vedomosti z literatúry (ako aj z čitateľskej empirie) v praktickej úlohe.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 68,1 %, táto úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov čítať s porozumením v uvedenej úlohe je na dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 04

04. V ktorej možnosti je správne určený nezhodný prívlastok z nasledujúcej vety?

Vystrihnuté ryby z papiera pripínali náhodným chodcom na kabát.

- ☐ A na kabát
- ☐ B vystrihnuté
- ☐ C náhodným
- ☒ D z papiera

Úloha číslo 04 patrí do jazykovej zložky predmetu. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne analýzy syntaktických vzťahov s využitím faktických poznatkov. Úloha overovala vedomosti žiakov o správnej analýze vetných členov so zameraním na nezhodný prívlastok.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 54,0 %, úloha bola stredne obťažná. Schopnosť žiakov analyzovať syntaktickú rovinu jazyka v danej úlohe je na priemernej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 05

05. V ktorej možnosti sa nachádza podstatné meno, ktoré sa skloňuje podľa vzoru hrdina?

- ☐ A Od Angličanov prevzali tradíciu Američania.
- ☒ B Dary mali príjemcu rozveseliť.
- ☐ C Učitelia sa stávajú obeťami vynachádzavosti.
- ☐ D Ryby pripínali chodcom na kabát.

Úloha číslo 05 overovala jazykovú zložku predmetu. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne analýzy slovných druhov s využitím faktických poznatkov. Cieľom úlohy bolo overiť vedomosti a schopnosti žiakov analyzovať podstatné mená s ohľadom na ich skloňovací vzor. Od žiakov sa očakávalo, že využijú svoje schopnosti a vedomosti o deklinácii podstatných mien.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 43,9 %, úloha bola stredne obťažná. Schopnosť žiakov správne analyzovať morfológickú rovinu jazyka v tejto úlohe je na priemernej úrovni. Väčšina testovanej populácie žiakov nevedela správne analyzovať podstatné mená a ich vzory.

Zadanie a analýza úlohy č. 06

06. Napíš pravopisne správne slovné spojenie, ktorým sa podľa ukážky zaužívané pomenúva prvý deň v roku, 1. január.

Nového roka

Úloha číslo 06 testovala čítanie s porozumením a jazykovú zložku predmetu. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne hodnotenia súvislostí s využitím konceptuálnych poznatkov. Cieľom úlohy bolo zistiť zručnosť žiakov vyvodiť súvislosti z kontextu ukážky s ohľadom na pravopis. Pre správne vyriešenie úlohy žiaci hodnotili súvislosti vyplývajúce z kontextu ukážky na explicitnej úrovni, správny zápis odpovede mal byť v tvare vlastného podstatného mena.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 32,0 %, uvedená úloha bola obťažná.

Najfrekvencovanejší výskyt nesprávnych odpovedí žiakov základných škôl bol v znení: prvý deň v roku, prvého januára, nový rok. Čítať s porozumením a zároveň použiť vedomosť z morfológickej roviny jazyka v tejto úlohe je pre žiakov náročnejšie.

Zadanie a analýza úlohy č. 07

07. Vypíš z druhého odseku ukážky synonymum slova *ohurujúci*.

veľkolepých

Úloha číslo 07 overovala jazykovú zložku predmetu v praktickej rovine. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne aplikovania vedomostí o synonymách s využitím faktických poznatkov. Cieľom úlohy bolo overiť úroveň žiakov, ako vedia využiť slovnú zásobu v aplikačnej úlohe.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 66,4 %, úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov aplikovať vedomosti z lexikálnej roviny jazyka v uvedenej úlohe je na dobrej úrovni.

Najčastejšie nesprávne odpovede žiakov základných škôl boli zápisy uvedené s pravopisnou/gramatickou chybou a uvedenie slova bez synonymického vzťahu s uvedeným prídavným menom.

Ukážka 2

Ukážka 2

Jostein Gaarder

Anna

Otvorí oči a volá sa Nova. Všetko jej pripadá nové a iné. Posadí sa na posteli a v tej chvíli na ňu z nočného stolíka zažiarí tlmené svetlo. Natiahne sa za aparátom a hneď začne svietiť jasnejšie. Prepne ho do používateľského modu a na obrazovke vidí: sobota 12. decembra 2082.

Preletí pohľadom po miestnosti, v ktorej spala. Steny sú jasnočervené. Dážd' šľahá do úzkeho okna, ktoré siaha od dlážky až po modrú lištu pod šikmou strechou.

V aparáte cinkne a na obrazovke sa objaví opička s očami ako gombičky. Takže na zozname vyhynutých druhov pribudol ďalší primát. Vo voľnej prírode vyhynul už dávno, pretože celý ekosystém juhoamerického kosmáča bielofúzeho zmizol alebo vyschol. Práve teraz zahynul aj tento posledný žijúci v zajatí. Je to smutné. Žalostné.

Už dávnejšie si nainštalovala aplikáciu VYHYNUTÉ DRUHY, ktorá každú hodinu aktualizuje informácie o tom, ktorý rastlinný a živočíšny druh práve vyhynul.

Vyskúša niekoľko vyhľadávačov... a nakoniec sa na monitore objaví akýsi text! Zdá sa, že je to list – list adresovaný jej, Nove!

„Drahá Nova,“ číta. Zarazí ju to, no číta ďalej: „Neviem, ako bude svet vyzerat', keď budeš čítať tieto riadky. Ty to však vieš...“ Ako je to možné? List na monitore je s dátumom 11. decembra 2012, čiže deň pred starkinými 16. narodeninami, posledný deň pred časovým filtrom. Ako je možné, že starká jej napísala list skôr ako päťdesiat rokov predtým, než sa narodila?

Z didaktických dôvodov bol text upravený.

Ukážka 2 bol umelecký text vedecko-fantastického žánru. Ukážka poukazuje na ekologický problém. Na ukážku 2 sa vzťahovali úlohy č. 08 až 14.

Zadanie a analýza úlohy č. 08

08. Z ukážky vyplýva, že keď sa Nova prebudila

- ☐ A uhynuli dva rôzne druhy zvierat.
- ☒ B cítila sa ako v neznámom prostredí.
- ☐ C dostala list o stave sveta z budúcnosti.
- ☐ D nainštalovala si aplikáciu vyhynuté druhy.

Úlohu číslo 08, testujúcu čítanie s porozumením, sme zaradili do kognitívnej úrovne porozumenia súvislostiam explicitne uvedených v ukážke s využitím konceptuálnych poznatkov. Úloha zisťovala schopnosť žiakov pochopiť súvislosti medzi informáciami z kontextu ukážky. Úloha overovala kompetenciu čítania s porozumením pomocou umeleckého textu.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 79,3 %, uvedená úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov čítať s porozumením v danej úlohe je na veľmi dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 09

09. Kedy mala podľa ukážky starká 16. narodeniny?

- ☐ A 11. decembra 2012
- ☐ B pred päťdesiatimi rokmi
- ☒ C 12. decembra 2012
- ☐ D deň pred časovým filtrom

Úloha číslo 09 overovala čítanie s porozumením. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne porozumenia súvislostiam v ukážke s využitím konceptuálnych poznatkov. Pre správne vyriešenie úlohy žiaci museli rozlišovať a zhodnotiť správnosť informácií uvedených v ukážke.

Správnou odpoveď na úlohu číslo 09 uviedlo 66,1 % žiakov základnej školy, úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov čítať s porozumením v danej úlohe je na dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 10

10. Ktorý ekologický problém je načrtnutý v ukážke?

- ☒ A Prirodzené prostredie živočíchov a rastlín je narušované.
- ☐ B Mobilné technológie nahradia kontakt s reálnym svetom.
- ☐ C Všetky zvieratá žijúce v zajatí sú odsúdené na vyhynutie.
- ☐ D Znečisťovanie planéty kyslými dažďami je ničivé.

Úloha číslo 10 overovala čítanie s porozumením. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne porozumenia kontextu ukážky s využitím konceptuálnych poznatkov. Vyriešenie úlohy

si vyžadovalo percepciu celého kontextu ukážky. Úlohou žiakov bolo pochopiť zámer ukážky a vybrať správne informácie uvedené v ukážke.

Správnu odpoveď na úlohu číslo 10 uviedlo 66,0 % žiakov základnej školy, úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov čítať s porozumením v úlohe je na dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 11

11. Ukážka patrí do

- ☐ A literatúry faktu.
- ☐ B detektívnej literatúry.
- ☐ C populárno-vedeckej literatúry.
- ☒ D vedecko-fantastickej literatúry.

Úloha číslo 11 patrí do literárnej zložky predmetu. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne analýzy textu z literárneho hľadiska na úrovni vedomostného horizontu žiaka nižšieho sekundárneho vzdelávania s využitím konceptuálnych poznatkov. Úloha overovala schopnosť analýzy textu ukážky zo žánrového hľadiska. Pre správne vyriešenie tejto úlohy žiaci pracovali s celou ukážkou, ktorá má znaky vedecko-fantastickej literatúry.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 75,1 %, táto konkrétna úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov analyzovať text ukážky z hľadiska literárneho druhu a žánru v uvedenej úlohe je na veľmi dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 12

12. V ktorej možnosti je správne uvedený počet a druh čísloviek v poslednom odseku ukážky?

- ☒ A 3 radové, 2 základné
- ☐ B 2 radové, 3 základné
- ☐ C 3 radové, 1 základná
- ☐ D 2 radové, 2 základné

Úloha číslo 12 patrí do predmetovej zložky jazyk. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne analýzy morfolologickej roviny jazyka s využitím faktických poznatkov. Cieľom úlohy bolo zistiť vedomosť a schopnosť žiakov rozlišovať číslovky v praxi. Správne vyriešenie tejto úlohy si vyžadovalo identifikáciu čísloviek a uvedomovanie si slovnodruhových rozdielov v praktickej úlohe.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 31,8 %, uvedená úloha bola obťažná. Rozlišovať druhy čísloviek v tejto testovej úlohe bolo pre žiakov náročnejšie.

Zadanie a analýza úlohy č. 13

13. Z druhého odseku ukážky vypíš podstatné meno, ktoré je v akuzatíve.

lištu

Úloha číslo 13 patrí do jazykovej zložky predmetu a overovala úroveň vedomostí o pádoch podstatných mien a ich schopnosť využitia v praktickej úlohe. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne analýzy gramatických kategórií podstatných mien s využitím faktických poznatkov. Úloha overovala úroveň vedomostí žiakov o rozборе a rozlišovaní pádov podstatných mien.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 47,4 %, úloha bola stredne obťažná. Schopnosť žiakov pretaviť vedomosti o gramatických kategóriách podstatných mien do praxe v danej úlohe je na priemernej úrovni. Viac ako polovica testovanej populácie žiakov nevedela správne určiť podstatné meno s ohľadom na pád.

Ako nesprávne odpovede žiaci uvádzali tvar „po modrú lištu“, teda vypísali aj prídavné meno, alebo písali rôzne iné podstatné mená v iných pádoch.

Zadanie a analýza úlohy č. 14

14. Prepíš pravopisne správne slovom zvýraznenú číslovku v tvare uvedenom v ukážke.

šestnástymi

Úloha číslo 14 overovala jazykovú zložku predmetu v praxi. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne aplikovania vedomostí z morfolologickej roviny jazyka s využitím faktických poznatkov. Cieľom úlohy bolo overiť pravopisné a gramatické zručnosti žiakov v praktickej úlohe. Správne vyriešenie úlohy si vyžadovalo vedomosť o pravopise radových čísloviek.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 21,2 %, uvedená úloha bola veľmi obťažná. Správna identifikácia a zápis číslovky v tejto úlohe sú pre žiakov veľmi náročné.

Najčastejšie nesprávne odpovede žiakov boli zápisy s pravopisnými/gramatickými chybami.

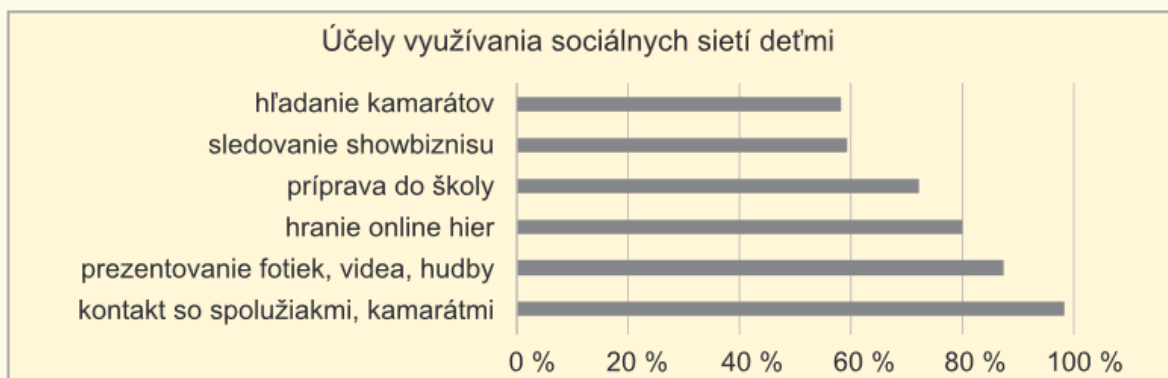
Ukážka 3

Ukážka 3

Šťastný život na sociálnych sieťach?

Porovnávanie je prirodzenou ľudskou črtou a do určitej zdravej miery môže byť prospešné. Vďaka nemu vieme odhaliť, kto sme, kam sa chceme posunúť, aké sú naše túžby, sny, profesionálne ciele. Od ľudí, ktorí nás inšpirujú, sa vieme poučiť, dokážu nás kladne ovplyvniť, priniesť zrkadlo nášmu vlastnému životu. Porovnávanie sa s ostatnými však vo všeobecnosti považujeme skôr za negatívne svedectvo o našom sebavedomí.

Podľa štatistík sa mladý človek pozrie do mobilu priemerne viac ako stokrát denne a tento údaj sa týka aj sociálnych sietí. Psychológovia vravia, že ide o alarmujúce číslo. Citlivejšie povahy môžu mať ľahko pocit, že všetci okolo sú krajší a úspešnejší.

Ďalším problémom, s ktorým sa technologická generácia stretáva, je netrpezlivosť v nadväzovaní vzťahov a tiež zvýšená potreba ukazovať sa, chváliť sa, prezentovať sa.

Ako sa nestat' otrokom „šťastného života“ na sociálnych sieťach?

- Nevenujte pozornosť prebytočným informáciám, ktoré nemáte možnosť spracovať.
- Nevyužívajte sociálne siete ako metódy relaxu.
- Začnite tráviť na sociálnych sieťach iba polovicu času.
- Uvedomte si, že nejde o reálny obraz.
- Odolajte potrebe prezentovať každý šťastný okamih svojho života verejne.

Z didaktických dôvodov bol text upravený.

Ukážka 3 predstavuje nesúvislý publicistický text populárno-náučného charakteru. Ukážka má zároveň aj edukačný rozmer, lebo poukazuje na spoločenské problémy, ktorým dnešní mladí ľudia čelia. Na ukážku 3 sa vzťahovali úlohy č. 15 až 21.

Zadanie a analýza úlohy č. 15

15. Z ukážky vyplýva, že porovnávanie sa s ostatnými

- ☐ A vplýva na mladých ľudí len v negatívnom zmysle.
- ☐ B sa rozvinulo až s nástupom virtuálneho sveta.
- ☒ C nám dokáže pomôcť pochopiť náš životný smer.
- ☐ D je dôkazom o zvýšenom sebavedomí mládeže.

Úloha číslo 15 testovala čítanie s porozumením. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne porozumenia s využitím konceptuálnych poznatkov. Jej cieľom bolo zistiť zručnosť žiakov

vyvodiť súvislosti z kontextu ukážky. Kompetenciu čítania s porozumením úloha testovala pomocou nesúvislého textu. Pre správne vyriešenie úlohy žiaci pracovali s informáciami o vplyve porovnávania sa, bolo potrebné prepájať informácie uvedené v ukážke a hodnotiť ich správnosť.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 49,0 %, úloha bola stredne obťažná. Schopnosť žiakov čítať s porozumením v danej úlohe je na priemernej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 16

16. Čo nevyplýva z ukážky?

- ☐ A Deti využívajú sociálne siete aj na školské činnosti.
- ☐ B Deti najviac využívajú sociálne siete na spojenie s rovesníkmi.
- ☐ C Sociálne siete sú zahlcované zbytočnými informáciami.
- ☒ D Je dôležité prezentovať svoje šťastné udalosti na sociálnych sieťach.

Úlohu číslo 16, testujúcu čítanie s porozumením so zápornou formuláciou, sme zaradili do kognitívnej úrovne porozumenia s využitím konceptuálnych poznatkov. Úloha zisťovala zručnosť žiakov vyvodiť správnosť informácií uvedených v ukážke. Pre správne vyriešenie tejto úlohy žiaci pracovali s explicitne uvedenými informáciami v tabuľkových častiach ukážky, prepájali informácie uvedené v grafe s informáciami uvedenými v poslednej časti ukážky a hodnotili ich správnosť.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 75,7 %, uvedená úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov čítať s porozumením v tejto testovanej úlohe je na veľmi dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 17

17. Ktorým slovným spojením by sme mohli nahradiť spojenie *zdravá miera* z ukážky?

☐ A rozsah zdravia	☒ C primeraný rozsah
☐ B únosný život	☐ D byť v zdravej koži

Úloha číslo 17 overovala čítanie s porozumením. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne porozumenia s využitím konceptuálnych poznatkov. Cieľom úlohy bolo zistiť schopnosť žiakov vyvodiť súvislosti z kontextu ukážky so zameraním na konkrétne slovné spojenie. Pre správne vyriešenie úlohy žiaci pracovali okrem kontextu ukážky aj s lexikálnou rovinou jazyka a správne vyhodnocovali odpoveď.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 73,8 %, úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov čítať s porozumením v danej úlohe je na veľmi dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 18

18. Ktorá možnosť najlepšie vystihuje význam nasledujúceho výroku z ukážky?

Nestať sa otrokom „šťastného života“ na sociálnych sieťach.

- ☒ **A** Nestať sa závislým od falošných predstáv o živote.
- ☐ **B** Nestať sa ťažko pracujúcim bez využitia sociálnych sietí.
- ☐ **C** Nebyť v reálnom živote nešťastným ako dávni otroci.
- ☐ **D** Nebyť ovládaný cudzími ľuďmi, ktorí striehnu na internete.

Úloha číslo 18 patrí do zložky literatúry a overovala aj kompetenciu čítania s porozumením predmetu. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne porozumenia textu s využitím konceptuálnych poznatkov a zisťovala schopnosť žiakov správne interpretovať prenesený význam z ukážky.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 76,2 %, táto úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov použiť vedomosti z literatúry a čítať s porozumením v uvedenej úlohe je na veľmi dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 19

19. V ktorej možnosti je slovo *okolo* rovnakým slovným druhom ako v nasledujúcej vete?

Zdalo sa im, že všetci okolo sú krajší a úspešnejší.

- ☐ **A** Našiel som okolo tucet on-line kníh s tematikou programovania hier.
- ☒ **B** Zasnene hľadel okolo, pričom sa mu v očiach odrážalo svetlo z monitora.
- ☐ **C** Na sociálnej sieti má okolo päťsto priateľov, no predsa sa cíti sám.
- ☐ **D** Batéria mobilu pri záťaži a používaní WiFi vydrží okolo štyri a pol hodiny.

Úloha číslo 19 patrí do jazykovej zložky predmetu. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne hodnotenia slovnodruhových rozdielov s využitím konceptuálnych poznatkov. Overovala schopnosti a vedomosti žiakov pri rozbere a vyvodení vlastných záverov z morfolologickej roviny jazyka s konkrétnym ohľadom na rozlišovanie slovných druhov.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 70,4 %, úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov využiť vedomosti o slovných druhoch v tejto konkrétnej úlohe je celkovo na veľmi dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 20

20. Vypíš z nasledujúcej vety sloveso, ktoré je v neurčitku.

Nevenujte pozornosť prebytočným informáciám, ktoré nemáte možnosť spracovať.

spracovať

Úloha číslo 20 overovala jazykovú zložku predmetu v praktickej rovine. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne aplikovania vedomostí o slovných druhoch s využitím konceptuálnych poznatkov. Cieľom úlohy bolo overiť u žiakov úroveň poznania a rozlišovania slovesných tvarov od iných slovných druhov.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 70,1 %, uvedená úloha bola ľahká.

Najčastejšie nesprávne odpovede žiakov boli zápisy: pozornosť a možnosť, z čoho môžeme usúdiť, že nerozlišovali morfológický rozdiel medzi slovesom a podstatným menom, len sa mechanicky zamerali na slovo zakončené na spoluhlásku „ť“, čo je charakteristické pre tvar neurčitku slovesa.

Zadanie a analýza úlohy č. 21

21. Utvor z antonyma slova *ľahko* príslovku vystupňovanú v 2. stupni a napíš ju pravopisne správne.

ťažšie

Úloha číslo 21 testovala jazykovú zložku predmetu v praktickej rovine. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne analýzy príslovky s využitím faktických poznatkov. Cieľom úlohy bolo overiť schopnosti a vedomosti žiakov o stupňovaní príslovky a uviesť ho v tvare antonyma. Pre správne vyriešenie úlohy žiaci určili tvar antonyma uvedenej príslovky a vystupňovali ju do 2. stupňa.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 50,9 %, úloha bola stredne obtiažná. Schopnosť žiakov rozobrať a zvoliť správny postup pre vyriešenie tejto úlohy je na priemernej úrovni, približne polovica testovanej populácie žiakov nevedela správne uviesť antonymný tvar príslovky v 2. stupni.

Najčastejšie nesprávne odpovede žiakov boli zápisy s pravopisnými/gramatickými chybami, resp. nesprávne tvary príslovky.

Zadanie a analýza úlohy č. 22

22. V ktorej možnosti je správne pomenovaný typ komunikácie v nasledujúcej ukážke?

Cestujúca sa telefonicky informovala o možnostiach kúpy cestovného lístka cez internet. Operátorka odpovedala na všetky otázky. Pani si nakoniec aj tak išla kúpiť lístok na stanicu, pretože stále nerozumela postupu kúpy lístka cez internet.

- ☒ **A** neefektívna
- ☐ **B** neasertívna
- ☐ **C** efektívna
- ☐ **D** asertívna

Úloha číslo 22 patrí do jazykovej zložky predmetu. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne aplikácie s využitím konceptuálnych poznatkov. Cieľom úlohy bolo zistiť, ako žiaci vedia pomenovať typ komunikačného aktu v praktickej ukážke.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 55,6 %, úloha bola stredne obtiažná.

Zadanie a analýza úlohy č. 23

23. V ktorej možnosti je veta napísaná jazykovo správne?

- ☐ A Ukážeme vám, ktoré kúsky je treba mať túto jar v šatníku.
- ☒ B Teším sa spolu s tebou z tvojich úspechov.
- ☐ C Chápem tomu dobre, že dnes to už nestihneme?
- ☐ D Máme zľavy, využite toho pri nákupe noviniek.

Úloha číslo 23 patrí do jazykovej zložky predmetu. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne analýzy s využitím konceptuálnych poznatkov. Cieľom úlohy bolo overiť schopnosť žiakov správne používať jazyka v praxi. Od žiakov sa očakávalo, že využijú svoje zručnosti správne identifikovať nespisovné jazykové javy.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 39,2 %, táto úloha bola obtiažná.

Zadanie a analýza úlohy č. 24

24. Vypíš z nasledujúcej ukážky personifikáciu.

*odrazu zhadzujem si z pliec
starosti, ba i verše –
keď more spieva, strácam reč,*

more spieva

Úloha číslo 24 overovala literárnu zložku predmetu v praktickej rovine. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne analýzy literárnych pojmov s využitím faktických poznatkov. Cieľom úlohy bolo overiť zručnosť žiakov použiť literárne pojmy na úrovni vedomostí očakávaných na nižšom sekundárnom vzdelávaní v praktickej úlohe.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 85,5 %, uvedená úloha bola veľmi ľahká. Schopnosť žiakov správne identifikovať personifikáciu v danej úlohe je na veľmi dobrej úrovni.

Najčastejšie nesprávne odpovede žiakov zápisy uvedené s pravopisnou/gramatickou chybou.

Zadanie a analýza úlohy č. 25

25. Nahraď podčiarknuté slovo v nasledujúcej vete synonymom, ktoré je odvodené od vybraného slova po **b** a napíš ho pravopisne správne.

Vo väčšine príbehov vyhráva malý dôvtipný Jerry, ktorého Tom napriek svojej energickosti nedokáže prekonať.

bystlý

Úloha číslo 25 overovala jazykovú zložku predmetu v praxi. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne aplikácie vedomostí z lexikálnej a ortografickej roviny jazyka s využitím konceptuálnych poznatkov a overovala schopnosť žiakov aplikovať vedomosti o vybraných slovách.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 65,4 %, úloha bola ľahká.

Najčastejšie nesprávne odpovede žiakov boli zápisy uvedené s pravopisnou/gramatickou chybou.

Zadanie a analýza úlohy č. 26

26. Doplň správne *i/i/y/y* na vynechané miesta v nasledujúcej vete.

V__ťaz triedy sa udeľuje na všetkých t__poch výstav osob__tne pre zúčastnené ps__ a sučky, ktoré získali ocenenie výborný.

- ☒ **A** í, y, i, y
- ☐ **B** ý, i, y, i
- ☐ **C** í, i, i, y
- ☐ **D** í, y, i, i

Úloha číslo 26 patrí do jazykovej zložky predmetu. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne aplikovania vedomostí z ortografickej a morfolologickej roviny jazyka s využitím faktických poznatkov. Cieľom úlohy bolo overiť schopnosť žiakov analyzovať ortografické a morfologické pravidlá slovenského jazyka na úrovni vedomostí očakávaných na nižšom sekundárnom vzdelávaní.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 63,4 %, táto úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov použiť pravopisné a tvaroslovné vedomosti v uvedenej úlohe je na dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 27

27. Ktoré poučenie vyplýva z nasledujúcej bájky?

Vyhladnutá líška zbadala na vysokom viniči strapce hrozna a chcela sa k nim dostať, ale márne. Napokon sa pobrala preč a povedala: „Sú kyslé.“

- ☐ **A** Kto chce čeliť každodennému nebezpečenstvu, musí sa naň vopred pripraviť.
- ☐ **B** Ľuďom nehodno závidieť výhody, ktoré sú spojené s ťažkosťami a útrapami.
- ☒ **C** Niektorí ľudia pri neúspechu zastierajú svoju neschopnosť nepriaznivými okolnosťami.
- ☐ **D** Pozor na ľudí, čo majú plné ústa šľachetných skutkov, no pri činoch sa prejavajú ako ničomníci.

Úloha číslo 27 patrí do literárnej zložky predmetu. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne analýzy poučenia z bájky s využitím konceptuálnych poznatkov. Cieľom úlohy bolo overiť schopnosť žiakov analyzovať krátku ukážku (v zadaní sme úmyselne uviedli pojem „bájka“, aby žiaci percipovali, že krátka ukážka musí mať poučný charakter). Pre správne vyriešenie úlohy žiaci správne interpretovali poučenie vyplývajúce z bájky.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 72,1 %, úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov vyvodiť správne poučenie z bájky v uvedenej úlohe je na veľmi dobrej úrovni.

Zadanie a analýza úlohy č. 28

28. Vypíš presne z nasledujúcej ukážky pomnožné podstatné meno.

Cestovný poriadok a hodiny pozdĺž trate udávajú moskovský čas, ale vlaky musia prejsť cez osem časových pásiem. Medzi východným pobrežím a Moskvou sa čas líši o sedem hodín. Trať má neobyčajne široký rozchod koľají. Spočiatku existovali osobitné vagóny pre niektoré skupiny ľudí.

hodiny

Úloha číslo 28 overovala jazykovú zložku predmetu v praktickej rovine. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne analýzy slovných druhov s využitím faktických poznatkov. Cieľom úlohy bolo overiť úroveň poznania žiakov o rozlišovaní substantív s konkrétnym zameraním na pomnožné podstatné mená.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 34,2 %, uvedená úloha bola obťažná.

Najčastejšie nesprávne odpovede žiakov základných škôl aj gymnázií s osemročným vzdelávacím programom boli zápisy: hodín, koľají, vagóny, ľudí. Z frekvencie nesprávnych odpovedí môžeme usúdiť, že testovaní žiaci mali v danej úlohe ťažkosti so správnou identifikáciou pomnožného podstatného mena v praxi.

Zadanie a analýza úlohy č. 29

29. Napíš združené pomenovanie, z ktorého bolo utvorené podčiarknuté slovo z nasledujúcej vety.

Obdivuhodný a jedinečný spôsob fungovania ľudského myslenia autori načrtli v celovečernom animáku V hlave, ktorý zožal jeden z najväčších úspechov v dejinách kinematografie.

v animovanom filme

Úloha číslo 29 testovala jazykovú zložku predmetu v praxi. Úlohu sme zaradili do kognitívnej úrovne analýzy lexikálnej roviny jazyka s využitím konceptuálnych poznatkov. Úloha overovala úroveň schopností a zručností žiakov z lexikálnej roviny jazyka. Správne vyriešenie úlohy si vyžadovalo uvedomovanie si dynamiky združených slovných spojení, resp. dynamickosť jazykového vývoja.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 63,6 %, úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov pracovať s lexikálnou rovinou jazyka je v danej úlohe na dobrej úrovni.

Najčastejšie nesprávne odpovede žiakov boli zápisy, ktoré sa nedali interpretovať ako združené pomenovanie v kontexte tejto úlohy a jeho zadania.

Zadanie a analýza úlohy č. 30

30. Ktoré tvrdenie o nasledujúcej ukážke je pravdivé?

*Neviem byť jedna z tých – aj keď sú nádherné.
Krása je niečo okom neviditeľné.
Aj keď je vás viac, neverím, že patríam k vám,
som predsa iná ako vy – odlietam...*

- ☐ A Je písaná neviazanou rečou, obsahuje obkročný rým.
- ☐ B Je písaná viazanou rečou, obsahuje obkročný rým.
- ☐ C Má formu prózy, vyskytuje sa v nej združený rým.
- ☒ D Má formu poézie, vyskytuje sa v nej združený rým.

Úloha číslo 30 patrí do literárnej zložky predmetu a bola zaradená do kognitívnej úrovne aplikovania poznatkov z literárnych pojmov v praktickej úlohe s využitím konceptuálnych poznatkov. Cieľom úlohy bolo zistiť schopnosť a vedomosť žiakov správne rozobrať štvorveršie a následne aplikovať konkrétne vedomosti z literatúry.

Žiaci základných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 72,0 %, úloha bola ľahká. Schopnosť žiakov použiť literárne vedomosti v uvedenej úlohe je na veľmi dobrej úrovni.

Prehľadná tabuľka obtiažnosti jednotlivých úloh

Číslo testovej úlohy	Zameranie úlohy	Testovaná zručnosť	Hodnota obtiažnosti za SR (%)	Miera obtiažnosti za SR
01.	3	Vyvodenie súvislostí z textu	75,1	ľahká
02.	3	Vyvodenie súvislostí z textu	62,6	ľahká
03.	2	Určenie obrazného pomenovania	68,1	ľahká
04.	1	Analýza vetných členov	54,0	stredne obtiažná
05.	1	Skloňovanie životných substantív	43,9	stredne obtiažná
06.	1/3	Písanie vlastných podstatných mien	32,0	obtiažná
07.	1	Určenie synonyma	66,4	ľahká
08.	3	Vyvodenie súvislostí z textu	79,3	ľahká
09.	3	Vyvodenie súvislostí z textu	66,1	ľahká
10.	3	Vyvodenie súvislostí z textu	66,0	ľahká
11.	2	Analýza textu zo žánrového hľadiska	75,1	ľahká
12.	1	Určenie číslovky	31,8	obtiažná

13.	1	Určenie pádu podstatného mena	47,4	stredne obťažná
14.	1	Pravopis čísiel	21,0	obťažná
15.	3	Vyvodenie súvislostí z textu	49,0	stredne obťažná
16.	3	Vyvodenie súvislostí z textu	75,7	ľahká
17.	3	Vyvodenie súvislostí z textu	73,8	ľahká
18.	2/3	Interpretácia obrazného pomenovania	76,2	ľahká
19.	1	Analýza slovných druhov	70,4	ľahká
20.	1	Slovesné tvary	70,1	ľahká
21.	1	Stupňovanie prísloviak	50,9	stredne obťažná
22.	1	Analýza komunikačného aktu	55,6	stredne obťažná
23.	1	Správne používanie jazyka v praxi	39,2	obťažná
24.	2	Určenie personifikácie	85,5	veľmi ľahká
25.	1	Aplikácia vedomostí o vybraných slovách	65,4	ľahká
26.	1	Písanie i/í/y/ý	63,4	ľahká
27.	2	Určenie hlavnej myšlienky bajky	72,1	ľahká
28.	1	Identifikácia pomnožných podstatných mien	34,2	obťažná
29.	1	Dynamika združených pomenovaní	63,6	ľahká
30.	2	Analýza literárnych pojmov	72,0	ľahká

Vysvetlivky:

Zameranie úloh – 1 jazyk
2 literatúra
3 čítanie s porozumením

Ukážka vyplnených žiackych odpoved'ových hárkov

ODPOVEDE												
Číslo úlohy	Odpovede				Číslo úlohy	Odpovede						
01.	A	B	C	X	D	16.	A	B	X	C	D	
02.	A	B	X	C	D	17.	A	X	B	C	D	
03.	A	B	C		D	X	18.	A	B	C	X	D
04.	A	B	C	X	D	19.	A	X	B	C	D	
05.	A	X	B	C	D	20.	<u>veľkolepých</u>					
06.	<u>šestnástymi</u>					21.	<u>Nový rok</u>					
07.	<u>listu</u>					22.	A	B	X	C	D	
08.	A	B	C		D	X	23.	A	B	C	D	X
09.	A	X	B	C	D	24.	<u>animovaný film</u>					
10.	A	B	X	C	D	25.	<u>hodiny</u>					
11.	A	B	C	X	D	26.	A	B	C	X	D	
12.	A	B	X	C	D	27.	A	B	C		D	X
13.	<u>ťažšie</u>					28.	<u>more spieva</u>					
14.	<u>spracovať</u>					29.	<u>bystrý</u>					
15.	A	B	C		D	X	30.	A	X	B	C	D

ODPOVEDE													
Číslo úlohy	Odpovede				Číslo úlohy	Odpovede							
01.	A	B	C		D	X	16.	A	B	C		D	X
02.	A	B	X	C	D	17.	A	B	C	X	D		
03.	A	B	C	X	D	18.	A	X	B	C	D		
04.	A	B	C		D	X	19.	A	B	X	C	D	
05.	A	B	X	C	D	20.	<u>spracovať</u>						
06.	<u>Nový rok</u>					21.	<u>ťažšie</u>						
07.	<u>veľkolepých</u>					22.	A	X	B	C	D		
08.	A	B	X	C	D	23.	A	B	X	C	D		
09.	A	B	C	X	D	24.	<u>more spieva</u>						
10.	A	X	B	C	D	25.	<u>bystrý bystrý</u>						
11.	A	B	C		D	X	26.	A	X	B	C	D	
12.	A	X	B	C	D	27.	A	B	C	X	D		
13.	<u>listu</u>					28.	<u>keďže hodiny</u>						
14.	<u>šestnástymi</u>					29.	<u>animovan animovanom filme</u>						
15.	A	B	C	X	D	30.	A	B	C		D	X	